
بررسی اجمالی آمارهای حیاتی اقلیت‌های مذهبی در تهران

لینا ملک‌میان*

اسلام چگونگی سیاست جامعه را در رابطه با اقلیت‌های مذهبی مشخص ساخته است و از این نظر، قوانین اسلام واقعاً پیشرو و پیش‌آهنگ هستند. امام خمینی (ره) تاریخ ۵۷/۸/۱۰ به نقل از مصاحبه روزنامه داکروا

نقش اقلیت‌های مذهبی در رشد و تعالی اجتماعی و فرهنگی کشور پهناور ایران، و حضور بهنگام آنان در عرصه‌های گوناگون، نیاز جدی به پژوهش‌های هر چه بیشتر و پژوهش‌های گسترده‌تر در مورد آنان را آشکار می‌سازد، زیرا دستیابی به آگاهی‌های دقیق می‌تواند میزان توانایی‌های بالقوه این بخش از جمعیت کشور را معین نماید تا مسؤولان امر بتوانند با ارایه راهکارهای مناسب، ضمن استفاده بهینه از این نیروی ارزشمند، امکان ارایه خدمات بیشتر از سوی آنان را نیز فراهم آورند. مقاله حاضر برآنست تا با ارایه اطلاعات آماری در مورد اقلیت‌های مذهبی رسمی کشور دستیابی به هدف یاد شده را میسر سازد**.

* گروه آمار و جمعیت‌شناسی دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

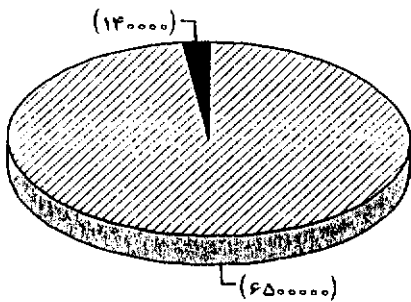
** فراهم آوردن این مقاله با یاری‌های بی‌دریغ و همکاری‌های صمیمانه انجمن‌های زرتشتیان، آشوریان، یهودیان، شورای خلیفه‌گری ارامنه ایران، نمایندگان محترم اقلیت‌های مذهبی کشور در مجلس شورای اسلامی و همکاران آنها در دفاتر مربوطه، و همچنین کتابخانه‌های: مرکزی کلیمیان واقع در مجتمع فرهنگی کوروش خیابان آقا شیخ هادی، یگانگی وابسته به انجمن زرتشتیان خیابان حافظ کوی زرتشتیان، شورای خلیفه‌گری ارامنه خیابان ویلا محوطه کلینای سن سرکیس، انجمن فارغ‌التحصیلان ارمنی واقع در خیابان بهار - کوچه شهید حمیدرضا شماره ۸۴، کتابخانه شخصی جناب آقای هانی بال گورگیز در منزل شخصی ایشان و کتابخانه دفتر پژوهش‌های فرهنگی خیابان ایرانشهر شمالی شماره ۲۱۵ به ثمر نشسته است. ضمن آنکه

هر گاه پرداختن به روشهای زندگی فردی و اجتماعی اقلیتهای دینی در ایران مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد، بی‌تردید ریشه‌های فرهنگ دینی، تاریخی، اجتماعی و اقلیمی ملت ایران بستر چنین مطالعه‌ای خواهد بود.

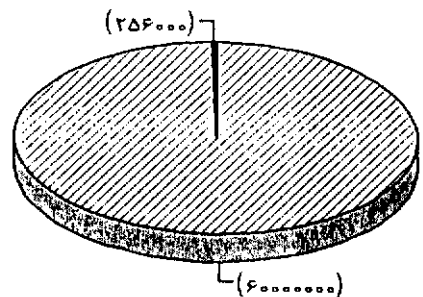
قرنهاست اقلیتهای دینی و قومی با تفاهم و صمیمیت با سایر هموطنان خود در سرزمین ایران زندگی می‌کنند، زیرا این سرزمین هیچگاه مستعد پرورش تعصبات دینی، قومی و قبیله‌ای نبوده است.

مسلمانان ایران که اکثریت قریب به اتفاق کشور را تشکیل می‌دهند حضور معتقدان به ادیان الهی را امری طبیعی و معمول می‌دانند و تفاهم خود را با آنها ارج می‌نهند. گزارش حاضر نگاهی است به جمعیت‌شناسی و موقعیت اقلیت‌های مذهبی در ایران*.

مقایسه سهم جمعیت اقلیتهای مذهبی از کل جمعیت تهران و جمهوری اسلامی ایران (برآورد)

شهر تهران

جمهوری اسلامی ایران

گفت و گوها و مصاحبه‌های حضوری آگاهان و مسؤولان و آرایه اطلاعات گرانها از جانب آنان، درخور سپاسگزاری بسیار است. در پایان شایسته است مراتب امتنان خود را از دانشجویان عزیزی که در زمینه امور کامپیوتری و فراهم ساختن جدولها و جمع‌آوری اطلاعات، به نگاشتن این مقاله یاری رساندند، ابراز داشته و برای همگی آنها سلامت و موفقیت بیشتر آرزو کنم.

* مقصود از اقلیتهای مذهبی، اقلیتهایی می‌باشند که در مجلس شورای اسلامی دارای نماینده هستند.

سال قبل از میلاد تخمین زده شده است.

کتاب دینی زرتشتیان اوستا نام دارد که سروده زرتشت است و ۵ بخش دارد که یکی از آنها گاتهاست. این پیامبر باستانی در زمان گشتاسب، شهریار خراسان، آیین خود را عرضه کرد. در این دین اهورامزدا خدای یگانه است و امشاسپندان و ایزدان از صفات بارز خداوند هستند. سه رکن مهم آیین زرتشت اندیشه نیک، گفتار نیک و کردار نیک است و پیروان این دین همواره این جمله را که «راه در جهان یکی است و آن راه راستی است» سرمشق خود قرار می‌دهند.

دعوت زرتشت نخست از شمال شرقی ایران آغاز شد و سپس در دوره هخامنشیان تا جنوب و مغرب نیز گسترش یافت و تا زمان مقدونی دین رسمی کشور بود. این دین در دوره سلاطین اشکانی و ساسانی رواج داشته و خسرو انوشیروان (۵۳۱ تا ۵۷۹ م) با برانداختن آیین مزدک، آیین زرتشتی را جایگزین آن ساخت و دستور تدوین اوستا را صادر نمود. با افول سلسله ساسانی (۶۴۱ م) اگر چه اسلام نسبت به دین زرتشت تساهل داشت، اما توده مردم به اسلام گرویدند. با وجود این در برخی نواحی - بویژه فارس - جمعی پیرو آیین زرتشت باقی ماندند.

از قرن یازده میلادی به بعد، با تعصبی که غزنویان و سلجوقیان نسبت به مذهب تسنن داشتند، علیه مذهب شیعه و آیین زرتشت اقدام کردند اما این آیین در مناطقی چون یزد و کرمان باقی ماند. گروههایی از زرتشتیان نیز به هند مهاجرت کردند و تا امروز با نام پارسیان از پیروان این دین می‌باشند.

آمار زرتشتیان در آغاز قرن هجده میلادی حدود یک میلیون نفر بود که از آن زمان به سرعت رو به کاهش نهاد به نحوی که در زمان فتحعلی شاه به پنجاه هزار نفر و در زمان محمد شاه قاجار به شش هزار و نهصد نفر (یزد ۵۴۵۰ نفر، کرمان ۱۲۰۰ نفر، تهران ۲۰۰ نفر، شیراز و بوشهر ۴۰ نفر و کاشان ۱۰ نفر) رسید.

به‌طورکلی، پس از نفوذ اسلام در ایران، زرتشتیان به تدریج از حاشیه غربی کشور دور شدند و نواحی مرکزی و شرقی را برای سکونت برگزیدند و مهمترین مرکز تجمع آنها، یزد و کرمان و تهران شد. گردآمدن زرتشتیان در تهران انگیزه تاریخی ندارد و بیشتر به جهت مرکزیت اداری، اقتصادی و فرهنگی این شهر است.

مطابق سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۶۵ مرکز آمار ایران تعداد زرتشتیان کشور ۹۶

هزار نفر گزارش شده است. این رقم به نظر کارشناسی مرکز آمار ایران از زیادشماری برخوردار است.

لازم به ذکر است که ثبت وقایع حیاتی ازدواج، طلاق و مرگ و میر پیروان این آیین، زیر نظر مسؤولان و در دفاتر ویژه‌ای که به‌همین منظور در انجمنهای مستقر در شهرها انجام می‌شود، ثبت می‌گردد.

جدول شماره ۱. توزیع ازدواج زرتشتیان شهر تهران برحسب سن
به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۲ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

زن		مرد				جنس		گروه سنی
تجمعی درصدی	تجمعی درصد	مطلق	تجمعی درصدی	تجمعی درصد	سطلق	تجمعی درصدی		
۴/۷	۴	۴/۷	۴	-	-	-	-	۱۹-۲۰ سال
۲۵/۶	۲۲	۲۰/۹	۱۸	-	-	-	-	۲۱-۲۲ سال
۴۷/۷	۴۱	۲۲/۱	۱۹	۲/۳	۲	۲/۳	۲	۲۳-۲۴ سال
۶۵/۱	۵۶	۱۷/۴	۱۵	۱۱/۶	۱۰	۹/۳	۸	۲۵-۲۶ سال
۷۷/۹	۶۷	۱۲/۸	۱۱	۳۲/۶	۲۸	۲۰/۹	۱۸	۲۷-۲۸ سال
۸۸/۴	۷۶	۱۰/۵	۹	۴۴/۲	۳۸	۱۱/۶	۱۰	۲۹-۳۰ سال
۹۱/۹	۷۹	۳/۵	۳	۶۲/۸	۵۴	۱۸/۶	۱۶	۳۱-۳۲ سال
۹۴/۲	۸۱	۲/۳	۲	۸۰/۲	۶۹	۱۷/۴	۱۵	۳۳-۳۴ سال
۹۵/۳	۸۲	۱/۲	۱	۸۴/۹	۷۳	۴/۷	۴	۳۵-۳۶ سال
۹۸/۸	۸۵	۳/۵	۳	۹۱/۹	۷۹	۷/۰	۶	۳۷-۳۸ سال
۱۰۰	۸۶	۱/۲	۱	۹۶/۵	۸۳	۴/۷	۴	۳۹-۴۰ سال
-	-	-	-	۱۰۰	۸۶	۳/۵	۳	۴۱ سال و بیشتر
-	-	۱۰۰	۸۶	-	-	۱۰۰	۸۶	جمع

جدول شماره ۲. مقایسه توزیع فراوانی مرگ و میر در بین زرتشتیان شهر تهران

برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی به تفکیک جنس از

شهریور ماه ۱۳۷۲ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

مرد و زن			زن			مرد			جنس
مطلق	درصدی	تجمعی	مطلق	درصدی	تجمعی	مطلق	درصدی	تجمعی	
۱	۱	۱	-	-	-	۱	۱	۱	گروه سنی - اجتماعی
۱	۱	۱	-	-	-	۱	۱	۱	نوزادان کمتر از یک سال
-	-	-	-	-	-	-	-	-	جوانان (۱۵ - ۲۴ سال)
۱۳	۱۲	۱۲	۶	۶	۶	۷	۶	۶	بزرگسالان (۲۵ - ۶۴ سال)
۸۸	۷۵	۷۵	۴۲	۳۷	۳۷	۴۵	۳۸	۳۸	سالمدندان ۶۵ - ۸۴ سال
۱۰۰	۱۲	۱۲	۴۹	۶	۶	۵۱	۶	۶	۸۵ ساله و بیشتر
-	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰۰	۴۹	-	۱۰۰	۵۱	جمع

جدول شماره ۳. توزیع مرگ و میر زرتشتیان شهر تهران برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی به تفکیک علت مرگ از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

جمع	انواع سرطاناتها	بیماریهای داخلی		بیماریهای عصبی		بیماریهای قلبی و ریوی		کهولت سن		علت مرگ	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۱۰	-	-	-	-	-	۱/۹	۱	-	-	گروه سنی - اجتماعی	
۱۰۰**	-	-	-	-	-	۱۰۰	۱	-	-	نوزادان کمتر از یک سال	
۱۲	۱۱/۱	۱	۹/۱	۱	۲۰	۲	۱۲/۹	۷	-	بزرگسالان ۲۵ تا ۶۴ سال	
۱۰۰	۸/۳	۱	۸/۳	۱	۲۵	۲	۵۸/۴	۷	-	سالمدندان ۶۵ تا ۸۴ سال	
۷۵	۷۷/۸	۷	۹۰/۹	۱۰	۶۰	۹	۸۲/۳	۴۵	۲۶/۴	۴	۸۵ ساله و بیشتر
۱۰۰	۹/۴	۷	۹۰/۹	۱۲/۳	۱۲	۹	۶۰	۴۵	۵/۳	۷	جمع
۱۲	۱۱/۱	۱	-	-	۲۰	۳	۱/۹	۱	۶۳/۶	۷	
۱۰۰	۸/۳	۱	-	-	۲۵	۳	۸/۳	۱	۵۸/۴	۷	
۱۰۰	۱۰۰	۹	۱۰۰	۱۱	۱۰۰	۱۵	۱۰۰	۵۴	۱۰۰	۱۱	
۱۰۰	۹	۹	۱۱	۱۱	۱۵	۱۵	۵۴	۵۴	۱۱	۱۱	

* درصد نسبت به سطر.

** درصد نسبت به ستون.

نظری اجمالی به تاریخچه آشوریان در ایران

سوابق تاریخی:

آشوریهایی که امروزه در ایران ساکنند، بازماندگان آشوریانی هستند که از هزاران

سال پیش در این کشور توطن گزیده‌اند. از حیث نژاد جزو ملل سامی‌نژاد و از حیث منشأ از آسوریانی هستند که زمانی امپراتوری وسیعی را در شمال بین‌النهرین بوجود آورده بودند.

نیاکان اصلی آشوریه‌ها، سومریها و آکادیها بودند. سومریها مقهور آکادیها شدند و آکادیها نیز زیر سلطه بابلی‌ها قرار گرفتند. از ترکیب بابل و آکاد (= آکد) و سومر، کلدۀ ایجاد شد و با تصرف کلدۀ، به‌خصوص شهر بابل، امپراتوری بزرگ آشور به‌وجود آمد. پس از چندی دولت شکست خوردهٔ بابل، به‌همدستی دولت ماد، آشور را منقرض کرد (۶۱۲ ق. م) و کورش هخامنشی نیز دولت بابل را شکست داده و پایتخت آن را متصرف شد (۵۳۹ ق. م) و از این تاریخ به بعد آشوریان تحت حمایت کورش هخامنشی و جزو امپراتوری ایران قرار گرفتند.

آشوریه‌ها، بابلیها و کلدانیها چون از نظر نژاد، زبان، مذهب و آداب و رسوم بسیار به هم نزدیک بودند، حکم ملتی واحد یافتند و آن چنان با یکدیگر درآمیختند که امروزه تشخیص اینکه چه کسی بابلی یا چه کسی آسوری و کلدانی است، غیر مقدور است.

دین و مذهب:

آشوریه‌ها چون دین مسیح را پذیرفتند در دیانت خود تعصب فوق‌العاده‌ای نشان دادند و جهت ترویج اصول دین مسیح و تبلیغ اخوت و برادری به اقصی نقاط ایران، آسیای مرکزی، چین و هند رفتند و نام خود را به‌عنوان نخستین ملتی که در راه ترویج مسیحیت هزاران شهید و قربانی داده ثبت تاریخ کردند. در ایران آشوریان را به نامهای مختلف از قبیل آسوری، آثوری، سریانی، نستوری، کلدانی و نصرانی می‌شناسند و به علت آنکه با تنی از حواریون حضرت مسیح (علیهم‌السلام) که از اهالی سوریه بودند هم‌زبان و هم‌خون بودند، نه فقط قبل از سایر ملل به آیین مسیحیت گرویدند، بلکه آنها را بدین مناسبت سریانی یا سوریانی هم نامیدند؛ اما چرا در مواردی نام آنان را نستوری می‌خوانند به این دلیل است که در زمان سلطنت فیروز پادشاه ساسانی، اسقفی به نام «نستوریوس» ساکن روم شرقی برخلاف عقاید هم‌مسکانش به جنبهٔ الهی و بشری

حضرت عیسی (ع) معتقد گردید و نظراتی شبیه عقاید آشوریان ایران یافت، لذا، سخت مورد غضب همگان خود قرار گرفت و چون بر جان خویش ایمن نبود به ایران پناهنده شد و مسیحیان ایران وی را به میان خود پذیرفتند و از همین تاریخ (قرن پنجم میلادی) آشوریان ایران را «نستوری» گفتند ولی فقط لفظ کلدانی به آن عده از آشوریان اطلاق گردید که در اواخر قرن شانزدهم به آیین کاتولیک که شاخه مهمی از مسیحیت است روی آوردند. از آنجا که حضرت عیسی (ع) در شهری به نام ناصریه متولد شده، لذا آن حضرت را در مواردی عیسیای ناصری و پیروانش را نصرانی یا نصارا گفته‌اند و در زبان فصیح فارسی مسیحیان را «ترسایان» می‌گویند.

فرهنگ و زبان آشوریان:

زبان قدیمی آشوریهای ایران آرامی بوده یعنی همان زبانی که حضرت مسیح (ع) به آن تکلم می‌فرمودند، با مختصر تغییراتی که طی قرون بعد در زبان آرامی ایجاد شد آن را سریانی نامیدند و در اوج فعالیت آشوریان ایرانی، سریانی رواج کامل داشت، به‌خصوص در ادبیات مسیحی مکانی رفیع یافت که هزاران جلد کتاب باقی مانده، مؤید این نکته است.

انتقال فرهنگ قدیم یونانی به عالم اسلام که شامل فلسفه و طب یونان بود، به تمامی از سوی علمای سریانی زبان که نژاد آنها آشوری بود، انجام شد. مدارس «آدسا» و «نصیبین» و دانشگاه جندی شاپور توسط همین افراد اداره شده است.

جمعیت:

در حال حاضر آشوریها کوچکترین اقلیت قومی در ایران هستند که محل سکونت آنها شهرهای تهران و ارومیه است و تعداد کمی نیز در اهواز، شاهین‌شهر، قزوین و همدان به‌طور پراکنده زندگی می‌کنند.

جمعیت آشوریهای ایران در قدیم بسیار زیاد و قابل ملاحظه بود ولی پیوسته با فرمان شاهان مستبد و خودرأی ایران و به بهانه‌های مختلف مورد قتل‌عام قرار گرفتند

تا حدی که امروزه تعداد آنها به زحمت از مرز ۲۰ هزار نفر می‌گذرد.

جدول شماره ۴. توزیع ازدواج در بین آشوریان تهران برحسب سن
به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

زن				مرد				جنس گروه سنی
تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	
۲۰	۵	۲۰	۵	-	-	-	-	۲۰-۲۱ سال
۴۸	۱۲	۲۸	۷	۱۲	۳	۱۲	۳	۲۲-۲۳ سال
۶۴	۱۶	۱۶	۴	۲۴	۶	۱۲	۳	۲۴-۲۵ سال
۶۸	۱۷	۴	۱	۴۸	۱۲	۲۴	۶	۲۶-۲۷ سال
۸۰	۲۰	۱۲	۳	۶۰	۱۵	۱۲	۳	۲۸-۲۹ سال
۸۴	۲۱	۴	۱	۷۲	۱۸	۱۲	۳	۳۰-۳۱ سال
-	-	-	-	۷۶	۱۹	۴	۱	۳۲-۳۳ سال
۹۲	۲۳	۸	۲	۸۰	۲۰	۴	۱	۳۴-۳۵ سال
-	-	-	-	۸۴	۲۱	۴	۱	۳۶-۳۷ سال
۹۶	۲۴	۴	۱	-	-	-	-	۳۸-۳۹ سال
۱۰۰	۲۵	۴	۱	۱۰۰	۲۵	۱۶	۴	۴۰ سال و بیشتر
-	-	۱۰۰	۲۵	-	-	۱۰۰	۲۵	جمع

جدول ۵. توزیع فراوانی مرگ و میر در بین آشوریان شهر تهران برحسب گروههای سنی - اجتماعی به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

جنس		مرد			زن			مرد و زن		
		مطلق	درصدی	تجمعی درصدی	مطلق	درصدی	تجمعی درصدی	مطلق	درصدی	تجمعی درصدی
گروه سنی - اجتماعی										
کودکان (۱ - ۵ سال)		۲	۲/۷	۲/۷	-	-	-	۲	۱/۴	۱/۴
نویا و گان (۶ - ۱۰ سال)		۱	۱/۴	۴/۱	-	-	-	۱	۰/۷	۲/۱
جوانان (۱۵ - ۲۴ سال)		۱	۱/۴	۵/۵	-	-	-	۱	۰/۷	۲/۸
میانسالان (۲۵ - ۴۴ سال)		۳	۴/۱	۹/۶	۲	۲/۹	۲/۹	۵	۲/۵	۶/۳
بزرگسالان (۴۵ - ۶۴ سال)		۲۳	۳۱/۵	۴۱/۱	۱۱	۱۵/۹	۱۸/۸	۳۴	۲۴/۹	۳۰/۳
سالمندان ۶۵ - ۸۴ سال		۳۱	۴۲/۵	۸۳/۶	۳۹	۵۶/۵	۷۵/۴	۷۰	۴۹/۳	۷۹/۵
۸۵ ساله و بیشتر		۱۲	۱۶/۴	۱۰۰	۱۷	۲۴/۷	۱۰۰	۲۹	۲۰/۴	۱۰۰
جمع		۷۵	۱۰۰	-	۶۹	۱۰۰	-	۱۴۲	۱۰۰	-

جدول ۶. توزیع مرگ و میر آشوریان شهر تهران برحسب سن به تفکیک علت مرگ از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

گروه سنی - اجتماعی	علت مرگ		کھولت سن		بیماریهای قلبی و ریوی		بیماریهای عصبی		بیماریهای داخلی		انواع سرطانیها		سایر		نامشخص		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کودکان ۱ تا ۵ سال	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲	۱/۴
نویا و گان ۶ تا ۱۰ سال	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۰/۷
جوانان ۱۵ تا ۲۴ سال	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۰/۷
میانسالان ۲۵ تا ۴۴ سال	-	-	-	-	۱	۱/۷	۱	۵/۳	-	-	-	-	۲	۲/۹	۱	۱۱/۱	۵	۳/۵
بزرگسالان ۴۵ تا ۶۴ سال	-	-	-	-	۱۲	۳۶/۴	۲	۱۵/۸	۲	۲۸/۶	۱۰	۴۱/۷	۴	۱۲/۱	۳	۲۳/۳	۲۳	۲۲/۹
سالمندان ۶۵ تا ۸۴ سال	۱	۱/۴	۳۵	۵۹/۳	۱۲	۱۷/۱	۵	۶۳/۲	۱۱	۷۱/۴	۱۱	۲۵/۸	۲	۱۸/۲	۴	۴۴/۵	۷۰	۴۹/۳
۸۵ ساله و بیشتر	۱۲	۴۱/۴	۱۱	۱۸/۷	۳	۱۵/۸	-	۱۰۰	۲	۷/۲	۲	۸/۲	۱	۹/۱	-	۲۹	۲۰/۴	
جمع	۱۳	۹/۲	۵۹	۴۱/۵	۱۹	۱۳/۴	۷	۴/۹	۲۴	۱۶/۹	۱۱	۱۰۰	۱۱	۷/۷	۹	۶/۴	۱۴۲	۱۰۰

* درصد نسبت به سطر.
** درصد نسبت به ستون.

نگاهی اجمالی به تاریخچه یهودیان در ایران

سوابق تاریخی:

سابقهٔ تاریخی جامعهٔ کلیمی ایران باستان به حدود سالهای ۷۰۰ قبل از میلاد می‌رسد. دکتر گیریشمن، ایران شناس فرانسوی در کتاب معروف خود ایران از آغاز تا اسلام به ترجمهٔ دکتر محمد معین می‌گوید: جلوس سارکن دوم با اسارت مردم سامره و متفرق ساختن تقریباً ۳۰ هزار تن از بنی‌اسرائیل از مملکت خویش مشخص است. در آن میان یک دسته از بنی‌اسرائیل به شهرهای ماد منتقل و در آنجا مستقر گردیدند، بدین ترتیب در پایان قرن هشتم قبل از میلاد به اختلاط اقوام در ناحیهٔ زاگرس عناصری دیگر اضافه گردید و جامعه‌ای را به وجود آورد (جامعهٔ کلیمیان ایران منتخب از ۳۰ هزار تن از بنی‌اسرائیل) که تا امروز باقی است.

ارتباط نزدیک و همبستگی قوم یهود با قوم ماد و پارس به حدی بوده است که پیامبران و سخنوران یهود از جمله ارمیا، یسعیا و یحزقل راجع به مبارزات و موفقیتها و شکستهای فرمانروایان ایران باستان آثار فراوانی که مشحون از صمیمیت قوم یهود از ملت ایران است در کتب خود به جای گذاشته‌اند.

یهودیان کوروش را به علت رهایی آنها از اسارت بابل ناجی خود می‌دانند و رفتار خیرخواهانه و انسانی کوروش و داریوش در تاریخ یهود جایگاهی ویژه دارد. در دوره‌های بعدی نیز رابطهٔ سلاطین و مردم ایران در زمان اشکانیان و ساسانیان عمیق و دوستانه بوده و یهودیان در امنیت و رفاه نسبی زندگی می‌کردند.

پس از آنکه مردم ایران دین اسلام را پذیرفتند، یهودیان به زندگی خود در ایران ادامه دادند و علی‌رغم بعضی اُفت و خیزها، مشکل جدیدی در ادامهٔ زندگی یهودیان در ایران پیش نیامد. ابن‌فقیه در کتاب البلدان دربارهٔ زندگی یهودیان در شهرهای مختلف به خصوص شیراز و اصفهان اشاراتی دارد.

ربی بنیامین میتودیلا، جهانگرد و تاریخ‌نویس یهودی که در سال ۱۱۶۸ میلادی (۵۴۷ هجری شمسی) به ایران آمده است، جمعیت یهودیان ایران را در شهرهای مختلف چنین نقل می‌کند: همدان ۵۰/۰۰۰ نفر، اصفهان ۱۵/۰۰۰ نفر، شیراز ۱۰/۰۰۰ نفر، شوش

۷/۰۰۰ نفر و نهاوند ۴/۰۰۰ نفر. یهودیان در همین سالها به شمار مختلف در شهرهای کاشان، گلپایگان، تویسرکان، ملایر و غرب ایران و شمال ری نیز سکونت داشتند. خط و زبان عبری خط مذهبی کلیمیان ایران است و دعا‌های خود را در کلیساها به این زبان می‌خوانند ولی مکالمه روزانه آنها معمولاً به زبان فارسی است و گاه به گویش‌های محلی خود نیز تکلم می‌کنند.

محور فعالیت مذهبی و فرهنگی یهودیان براساس اصول مطرح شده در کتاب مقدس یهودیان «تورات» است که پایه آن ۱۰ فرمان خداوند است که در کوه طور به پیامبر بزرگوارش حضرت موسی کلیم‌الله برای ابلاغ به بنی‌اسرائیل داده شده است.

فرهنگ یهودیان ایران همواره با فرهنگ بومی و محلی ملت ایران عجین بوده و در قرون متأخر شاعران و نویسندگان بزرگی چون شاهین، عمرانی، سلیمان حیم، دکتر مرتضی معلم و مرتضی‌خان‌نی‌داود را به عرصه فرهنگ و ادب ایران عرضه داشته است.

نهادهای و سازمانهای مختلف یهودی ایران:

جمعیت یهودیان ایران در سال ۱۳۷۵ در حدود ۴۰/۰۰۰ نفر برآورد می‌شود که از این عده ۲۵/۰۰۰ نفر در تهران، ۶/۰۰۰ نفر در شیراز، ۲/۰۰۰ نفر در کرمانشاه، ۲/۰۰۰ نفر در اصفهان و بقیه در شهرهای سنندج، کامیاران، همدان، یزد، کرمان و رفسنجان و گروه اندکی در سایر شهرهای ایران ساکن هستند.

نهادهای و سازمانهای مختلف کلیمیان در ایران دارای پیشینه‌ای طولانی هستند و مسئولیت اداره کنیسه‌ها و مدارس؛ اغذیه کاشر (ذبح شرعی یهودیان) امور گورستان و صدور احکام در احوال شخصیه یهودیان به عهده انجمن مرکزی کلیمیان تهران «حبراً» می‌باشد. اعضای این انجمن به وسیله مردم تعیین می‌شوند. اصل ۱۳ قانون اساسی صدور فتوا در احوال شخصیه است (ارث، طلاق، فوت و ازدواج) به وسیله روحانی واجد شرایط کلیمیان صادر و به دادگاههای مربوطه ابلاغ می‌گردد.

جدول شماره ۷. توزیع ازدواج در بین کلیمیان شهر تهران برحسب سن
به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

زن				مرد				جنس گروه سنی
تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	
۱۰/۳	۳	۱۰/۳	۳	-	-	-	-	۱۹-۱۸ سال
۱۷/۲	۵	۶/۹	۲	-	-	-	-	۲۱-۲۰ سال
۴۴/۸	۱۳	۲۷/۶	۸	-	-	-	-	۲۳-۲۲ سال
۴۸/۵	۱۴	۳/۵	۱	۶/۹	۲	۶/۹	۲	۲۵-۲۴ سال
۶۲/۱	۱۸	۱۳/۸	۴	۱۳/۸	۴	۶/۹	۲	۲۷-۲۶ سال
۷۵/۹	۲۲	۱۳/۸	۴	۲۷/۶	۸	۱۳/۸	۴	۲۹-۲۸ سال
۸۶/۳	۲۵	۱۰/۳	۳	۴۱/۴	۱۲	۱۳/۸	۴	۳۱-۳۰ سال
-	-	-	-	۴۸/۳	۱۴	۶/۹	۲	۳۳-۳۲ سال
-	-	-	-	۵۸/۶	۱۷	۱۰/۳	۳	۳۵-۳۴ سال
-	-	-	-	۷۵/۹	۲۲	۱۷/۲	۵	۳۷-۳۶ سال
۹۳/۱	۲۷	۶/۹	۲	۷۹/۳	۲۳	۳/۵	۱	۳۹-۳۸ سال
-	-	-	-	-	-	-	-	۴۱-۴۰ سال
۱۰۰	۲۹	۶/۹	۲	۱۰۰	۲۹	۲۰/۷	۶	۴۰ سال و بیشتر
-	-	۱۰۰	۲۹	-	-	۱۰۰	۲۹	جمع

جدول ۸. مقایسه توزیع فراوانی مرگ و میر در بین کلیمیلان شهر تهران برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

مرد			زن			مرد			جنس	گروه سنی - اجتماعی
مطلق	درصدی	درصدی	مطلق	درصدی	درصدی	مطلق	درصدی	درصدی		
-	-	-	-	-	-	-	-	-		نوزادان کمتر از یک سال
۱/۴	۱/۴	۱	-	-	-	۲/۳	۲/۳	۱		جوانان (۱۵ - ۲۴ سال)
۱۳/۷	۱۲/۳	۹	۱۷/۲	۱۷/۲	۵	۱۱/۴	۹/۱	۴		بزرگسالان (۲۵ - ۶۴ سال)
۷۶/۷	۶۳/۰	۴۶	۷۵/۹	۵۸/۶	۱۷	۷۷/۳	۶۵/۹	۲۹		سالمدندان ۶۵ - ۸۴ سال
۱۰۰	۲۳/۳	۱۷	۱۰۰	۲۴/۲	۷	۱۰۰	۲۲/۷	۱۰		۸۵ ساله و بیشتر
-	۱۰۰	۷۳	-	۱۰۰	۲۹	-	۱۰۰	۴۴		جمع

جدول ۹. توزیع مرگ و میر یهودیان شهر تهران برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی به تفکیک علت مرگ از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

جمع		سایر		انواع سرطاناتها		بیماریهای داخلی		بیماریهای عصبی		بیماریهای قلبی و ریوی		کهولت سن		علت مرگ	گروه سنی - اجتماعی
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۱۰۰۰	۱	-	-	-	-	-	-	۱۰۰	۱	-	-	-	-		جوانان ۱۵ تا ۲۴ سال
۱۲۳۰۰	۹	۲۲/۲	۲	۱۱/۱	۱	۱۱/۱	۱	۱۱/۱	۱	۲/۳	۱	-	-		بزرگسالان ۲۵ تا ۶۴ سال
۱۰۰	۴۶	۶/۵	۳	۸/۷	۴	۶/۵	۳	۱۹/۶	۹	۵۰	۲۳	۸/۷	۴		سالمدندان ۶۵ تا ۸۴ سال
۶۳/۰	۱۷	۶۰	-	۳۶/۴	۲	۷۵	-	۸۱/۸	-	۷۶/۷	۶	۳۳/۳	۸		۸۵ ساله و بیشتر
۱۰۰	۷۳	۶/۸	۵	۱۷/۶	۱۱	۵/۵	۴	۱۵/۱	۱۱	۴۱/۱	۳۰	۱۶/۴	۱۲		جمع
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰		

* درصد نسبت به سطر.

** درصد نسبت به ستون.

نظری اجمالی به تاریخچهٔ ارمنیان در ایران

سوابق تاریخی:

تاریخ اسکان ارمنیان در ایران به قرن‌ها پیش بازمی‌گردد ولی حضور جمعی از آنان در مناطق مرکزی ایران و به‌خصوص شهر اصفهان، از دوران صفویه و سلطنت شاه‌عباس صفوی آغاز می‌شود.

ارمنیان دارای تاریخ تمدنی چند هزار ساله‌اند و اکنون با حدود ۱۵۰/۰۰۰ نفر در ایران بزرگترین اقلیت دینی را تشکیل می‌دهند. ارمنیان در اکثر استانهای ایران کمابیش ساکن بوده‌اند ولی بیشترین تعداد آنها در تهران، اصفهان و آذربایجان شرقی و غربی مستقر می‌باشند. قبل از جنگ تحمیلی تعداد قابل توجهی از آنان در خوزستان نیز ساکن بوده‌اند.

مطلبی که دانستن آن در مورد شناسایی هویت قومی ارمنیان ضرورت دارد این است که اینان از نظر مذهبی دارای نهادهای تشکیلاتی و کلیساهای خاص خود می‌باشند، ضمن آنکه کلیسای ارمنی از جمله معدود کلیساهای قدیمی و مستقل جهان به‌شمار می‌رود که به هیچ کلیسای دیگری وابسته نیست. این کلیسا که به کلیسای حورای ارمنی مشهور است، در حال حاضر دارای دو حوزهٔ علمی در جمهوری ارمنستان (اجمیادزین) و لبنان (سیلیسیه) می‌باشد که کلیسای ارمنیان ایران تابع مرجع تقلید حوزهٔ عالیّه مذهبی سیلیس (لبنان) می‌باشد.

جامعهٔ ارمنیان ایران از لحاظ تقسیمات کلیسایی به سه قسمت یا حوزه تقسیم شده

است:

۱. ارمنیان تهران و شمال ایران (خلیفه‌گری ارامنهٔ تهران)
 ۲. ارمنیان اصفهان و جنوب (خلیفه‌گری ارامنهٔ اصفهان و جنوب)
 ۳. ارمنیان آذربایجان شرقی و غربی (خلیفه‌گری کل ارامنهٔ آذربایجان)
- هر سه حوزهٔ کلیسایی وابسته به مرجع تقلید حوزهٔ عالیّهٔ سیلیسی (لبنان) به رهبری جاثلیق آرام اول پیشوای مذهبی ارمنیان حوزهٔ عالیّهٔ سیلیسی می‌باشند.

در سرتاسر کشور ایران - اعم از نقاط شهری و روستایی - هر جا که ارمنیان ساکن بوده‌اند برای انجام عبادات، ادای فرایض دینی و اجرای مراسم مذهبی کلیساها بنا

نموده‌اند که برخی از آنها به علت خالی شدن آن منطقه از سکنة ارمنی، در حال حاضر غیرفعال می‌باشد. در اکثر کلیساهای تابعه شورای خلیفه‌گری ارمنیان تهران مراسم مذهبی و نماز جماعت برگزار می‌شود.

لازم به ذکر است که ثبت وقایع حیاتی ازدواج، طلاق و مرگ و میر و همچنین صدور ورقه هویت مسیحیت (دریافت غسل تعمید از کلیسا) از مهمترین وظایف شوراهای خلیفه‌گری ارمنیان است.

جدول شماره ۱۰. توزیع ازدواج ارامنه شهر تهران برحسب سن به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

زن		مرد				جنس		گروه سنی
تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	تجمعی درصدی	تجمعی	درصد	مطلق	
۴/۷	۱۷	۴/۷	۱۷	-	-	-	-	۱۹-۲۰ سال
۱۸	۶۵	۱۳/۳	۴۸	۰/۸	۳	۰/۸	۳	۲۱-۲۲ سال
۴۲/۸	۱۵۵	۲۴/۹	۹۰	۵/۵	۲۰	۴/۷	۱۷	۲۳-۲۴ سال
۶۴/۶	۲۳۴	۲۱/۸	۷۹	۲۴	۸۷	۱۸/۵	۶۷	۲۵-۲۶ سال
۷۹/۶	۲۸۸	۱۴/۹	۵۴	۴۹/۳	۱۷۸	۲۵/۱	۹۱	۲۷-۲۸ سال
۸۳/۷	۳۰۳	۴/۱	۱۵	۶۲/۷	۲۲۷	۱۳/۵	۴۹	۲۹-۳۰ سال
۸۸/۷	۳۲۱	۵/۰	۱۸	۷۲/۴	۲۶۲	۹/۷	۳۵	۳۱-۳۲ سال
۹۲/۵	۳۳۵	۳/۹	۱۴	۸۱/۸	۲۹۶	۹/۴	۳۴	۳۳-۳۴ سال
۹۴/۵	۳۴۲	۱/۹	۷	۸۵/۴	۳۰۹	۳/۶	۱۳	۳۵-۳۶ سال
۹۵/۸	۳۴۷	۱/۴	۵	۸۸/۷	۳۲۱	۳/۳	۱۲	۳۷-۳۸ سال
۹۶/۷	۳۵۰	۰/۸	۳	۹۱/۲	۳۳۰	۲/۵	۹	۳۹-۴۰ سال
۱۰۰	۳۶۲	۳/۳	۱۲	۱۰۰	۳۶۲	۸/۸	۳۲	۴۱ سال و بیشتر
-	-	۱۰۰	۳۶۲	-	-	۱۰۰	۳۶۲	جمع

جدول شماره ۱۱. توزیع طلاق در بین ارامنه شهر تهران برحسب سن به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

جنس		مرد				زن			
		مطلق	درصد	تجمعی	درصدی	مطلق	درصد	تجمعی	درصدی
گروه سنی									
۲۱ - ۲۵ سال	۱	۳/۳	۱	۳/۳	۵	۱۶/۷	۵	۱۶/۷	
۲۶ - ۳۰ سال	۲	۶/۷	۳	۱۰	۲	۶/۷	۷	۲۳/۳	
۳۱ - ۳۵ سال	۸	۲۶/۶	۱۱	۳۶/۷	۸	۲۶/۷	۱۵	۵۰	
۳۶ - ۴۰ سال	۲	۶/۷	۱۳	۴۳/۳	۴	۱۳/۳	۱۹	۶۳/۳	
۴۱ - ۴۵ سال	۳	۱۰	۱۶	۵۳/۳	۵	۱۶/۶	۲۴	۸۰	
۴۶ ساله و بیشتر	۱۴	۴۶/۷	۳۰	۱۰۰	۶	۲۰	۳۰	۱۰۰	
جمع	۲۰	۱۰۰	-	-	۳۰	۱۰۰	-	-	

جدول شماره ۱۲. مقایسه توزیع فراوانی مرگ و میر در بین ارامنه شهر تهران برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

جنس		مرد			زن			مرد و زن	
		مطلق	درصدی	تجمعی	مطلق	درصدی	تجمعی	مطلق	درصدی
گروه سنی - اجتماعی									
کودکان (۱-۵ سال)	۳	۱/۲	۱/۲	-	-	-	۳	۰/۶	۰/۶
نوباوگان (۶-۱۰ سال)	۱	۰/۴	۱/۶	-	-	-	۱	۰/۲	۰/۹
جوانان (۱۵-۲۴ سال)	۲	۱/۲	۲/۸	۱	۰/۵	۰/۵	۴	۰/۹	۱/۷
میانسالان (۲۵-۴۴ سال)	۱۳	۵/۲	۸/۰	۱۱	۵/۱	۵/۵	۲۴	۵/۱	۶/۸
بزرگسالان (۴۵-۶۴ سال)	۴۹	۱۹/۵	۲۷/۴	۲۳	۱۰/۶	۱۶/۱	۷۲	۱۵/۴	۲۲/۲
سالمتندان (۶۵-۸۴ سال)	۱۲۱	۴۸/۲	۷۵/۷	۱۰۴	۴۷/۹	۶۴/۱	۲۲۵	۴۸/۱	۷۰/۳
(۸۵ ساله و بیشتر)	۶۱	۲۴/۳	۱۰۰	۷۸	۳۵/۹	۱۰۰	۱۲۹	۲۹/۷	۱۰۰
جمع	۲۵۱	۵۳/۶	-	۲۱۷	۴۶/۴	-	۴۶۸	۱۰۰	-

جدول ۱۳. توزیع مرگ و میر ارامنه شهر تهران برحسب گروههای سنی - اجتماعی
به تفکیک علت مرگ از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

گروه سنی - اجتماعی	علت مرگ			کهولت سن		بیماریهای قلبی و تنفسی		بیماریهای عصبی		بیماریهای داخلی		انواع سرطانها		سایر		نامشخص		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کودکان (۱-۵ سال)	-	-	-	-	-	۲	۶۶/۷	۰/۸	-	-	۱	۲۲/۲	-	-	-	-	-	۲	۰/۶
نویزگان (۶-۱۰ سال)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۰/۷	
جوانان (۱۵-۲۴ سال)	-	-	-	-	-	۳	۷۵	۱/۳	۱	-	-	-	-	-	-	-	۴	۰/۹	
میانسازان (۲۵-۴۴ سال)	-	-	-	-	-	۶	۲۵	۲/۵	۷	۱۰/۲	۱	۲/۲	۶	۱۱/۵	۱	۲۳/۳	۲	۲/۱	
بزرگسالان (۴۵-۶۴ سال)	۳	۶/۵	۳۲	۳۲	۴۴/۴	۱۱	۱۵/۳	۱۶/۰	۹	۲۰	۱۱	۲۱/۲	۱۱	۲۱/۲	۲	۶۶/۷	۴	۲/۹	
سالمندان	۱۴	۳۰/۴	۱۲۱	۱۲۱	۵۰/۶	۳۱	۱۳/۸	۴۴/۹	۲۵	۵۵/۶	۲۸	۵۳/۸	-	-	-	-	۶	۴/۳	
	۲۹	۶۳/۱	۷۵	۷۵	۲۱/۴	۱۹	۱۳/۷	۲۷/۵	۹	۲۰	۷	۱۳	۵/۰	-	-	-	-	-	
جمع	۴۶	۱۰۰	۲۳۹	۲۳۹	۵۱/۱	۶۹	۱۴/۸	۱۰۰	۶۹	۱۰۰	۴۵	۱۰۰	۵۲	۱۰۰	۳	۱۰۰	۱۴	۴۶۸	

* درصد نسبت به سطر.

** درصد نسبت به ستون.

*** در طبقه بندی گروههای سنی از دیدگاه سنی - اجتماعی هر گروه نوزادان و نوجوانان مرگ و میری اتفاق نیفتاده است.

خلاصه یافته‌ها:

الف. وضعیت ازدواج:

مطابق جدولهای شماره ۱، ۴، ۷ و ۱۰ نتایج حاصل به شرح زیر اعلام می‌گردد:

زن		مرد		اقلیت
درصد ازدواج تا ۲۱ و ۳۰ سال	بیشترین طبقه ازدواج کرده	درصد ازدواج تا ۲۱ و ۳۰ سال	بیشترین طبقه ازدواج کرده	
۸۸/۴	۲۳-۲۴ سال	۴۴/۲	۲۷-۲۸ سال	زرتشتیان
۸۴	۲۲-۲۳ سال	۷۲	۲۶-۲۷ سال	آشوریان
۸۶	۲۲-۲۳ سال	۴۱/۴	۲۱ سال و بیشتر	کلیمیان
۸۶/۲	۲۳-۲۴ سال	۶۷/۶	۲۷-۲۸ سال	ارمنیان

از مقایسه ارقام فوق این نتیجه حاصل می‌گردد که در میان اقلیت‌های زرتشتی، آشوری و ارمنی، تقریباً وضعیتی مشابه و در یهودیان وضعیت غیرمشابه با سایر اقلیت‌ها وجود دارد. از مقایسه ارقام فوق می‌توان به‌طور غیرمستقیم به میزان مهاجرت جوانان در بین اقلیت‌ها پی برد.

در جدول شماره ۱۴ تفاوت سن زن و مرد با هم مقایسه شده است. این جدول در واقع مؤید جدول‌های ازدواج است که در بین زرتشتیان اختلاف ۱ تا ۵ سال بین مرد و زن ۴۴ درصد، آشوریان ۴۸ درصد، کلیمیان ۲۷/۶ درصد و آرامنه تقریباً ۵۶ درصد ملاحظه شده است. برای آگاهی از میزان سایر درصدها می‌توان به جدول مراجعه کرد. جدول شماره ۱۵ مربوط به مقایسه شاخص‌های ازدواج در بین اقلیت‌های مذهبی شهر تهران است. در بین کلیمیان میانگین سنی مردان با ۳۵/۷ و در بین آشوریان میانگین سنی زنان با ۲۷/۱ سال مقام اول را حایز شده است.

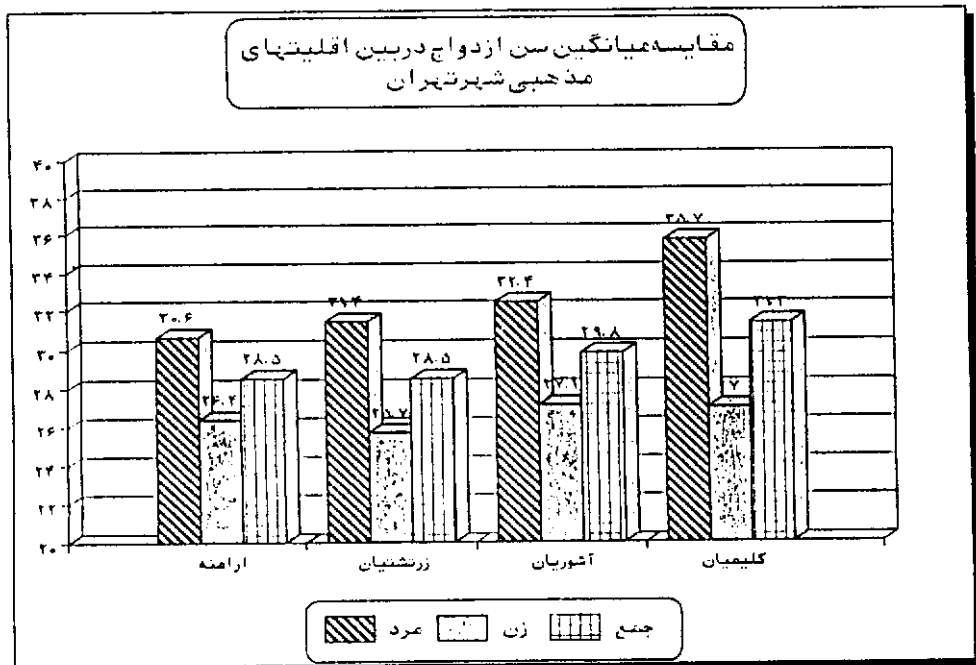
بیشترین نمای سن ازدواج در میان مردان متعلق به کلیمیان با ۳۶/۵ سال و نمای سن در ارمنیان و زرتشتیان و آشوریان و کلیمیان با هم مساوی و با یکسال اختلاف

محاسبه شده است.

در جدول شماره ۱۶ ازدواج به تفکیک اقلیت و جنس برحسب شغل بررسی شده است که بنا به نیاز کاربردی می‌توان از این جدول استفاده نمود. شاخصهای زیر از اطلاعات به دست آمده از اطلاعات ازدواج محاسبه شده است:

شاخص	زرتشتیان	کلیمیان	آشوریها	ارمنیان
برآورد میزان ناخالص شاخص ازدواج	۲	۲	۳	۴
ضریب همبستگی بین سن ازدواج زنان و مردان	۰/۵	۰/۷	۰/۹	۰/۷

مطابق جدول شماره ۱۴ سن ازدواج، جدول شماره ۱۵ شاخصهای ازدواج و جدول شماره ۱۶ شغل ازدواج‌کنندگان اقلیتهای مذهبی با هم مقایسه شده است.

جدول شماره ۱۴. مقایسه تفاوت سن ازدواج مرد و زن در بین اقلیت‌های مذهبی شهر تهران از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

کلیمیان		آشوریان		زرتشتیان		ارمنه		تفاوت	اقلیت مذهبی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
-	-	۸	۲	۴/۷	۴	۶/۳	۲۲	کمتر از صفر سال	
-	-	۴	۱	۳/۸	۵	۵/۸	۲۱	صفر سال	
۲۷/۶	۸	۴۸	۱۲	۴۴/۲	۲۸	۵۵/۸	۲۰۳	یک تا پنج سال	
۳۴/۵	۱۰	۲۴	۶	۳۲/۵	۲۸	۲۴/۹	۹۰	شش تا ده سال	
۳۷/۹	۱۱	۱۶	۴	۱۲/۸	۱۱	۷/۲	۲۶	یازده سال و بیشتر	
۱۰۰	۲۹	۱۰۰	۲۵	۱۰۰	۸۶	۱۰۰	۳۶۲	جمع	

جدول شماره ۱۵. مقایسه شاخصهای ازدواج در بین اقلیت‌های مذهبی شهر تهران از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

کلیمیان	آشوریان	زرتشتیان	ارمنه	اقلیت مذهبی		شاخص
				جنس		
۳۵/۷	۳۲/۴	۳۱/۴	۳۰/۶	مرد	میانگین	
۲۷/۰	۲۷/۱	۲۵/۷	۲۶/۴	زن	سن	
۳۱/۳	۲۹/۸	۲۸/۵	۲۸/۵	مرد و زن	ازدواج	
۳۶/۵	۲۶/۵	۲۷/۵	۲۷/۵	مرد	نما	
۲۲/۵	۲۲/۵	۲۳/۵	۲۳/۵	زن		
۲۹/۵	۲۲/۵	۲۷/۵	۲۵/۵	مرد و زن		

جدول شماره ۱۶. مقایسه توزیع ازواج در بین اقلیت‌های مذهبی شهر تهران برحسب شغل به تفکیک جنس
از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

نوع مذهب	ارامنه			زرتشتیان			آشوریان			کلیمان		
	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن
دیندار	۲۴۴	۲۴۴	۴۸۸	۲۰	۲۲	۴۲	۲۳	۲۷	۵۰	۲۷	۷۷	۱۰۳
خانهدار	۲۴۴	۲۴۴	۴۸۸	۲۰	۲۲	۴۲	۲۳	۲۷	۵۰	۲۷	۷۷	۱۰۳
کارمند	۲۴	۲۴	۴۸	۲	۲	۴	۲	۲	۴	۲	۴	۸
فنی و حرفه‌ای	۳۹	۳۹	۷۸	۳	۳	۶	۳	۳	۶	۳	۶	۱۲
آزاد	۵۵	۵۵	۱۱۰	۵	۵	۱۰	۵	۵	۱۰	۵	۱۰	۲۰
فرهنگی	۸	۸	۱۶	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۲	۴
پزشکی	۶	۶	۱۲	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۲	۴
مهندسی	۱۰	۱۰	۲۰	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۲	۴
دانشجو	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سایر	۵	۵	۱۰	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع	۳۶۷	۳۶۷	۷۳۴	۸۴	۸۴	۱۶۸	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰

* درصد نسبت به سطح (شغل).
** درصد نسبت به ستون (جنس).

ب. وضعیت طلاق:

در مورد جدولهای طلاق از آنجا که طلاق در بین زرتشتیان تقریباً رایج نیست، (جز در موارد خاص) طلاقی در این مقطع صورت نگرفته است.

در بین یهودیان دو فقره طلاق انجام گرفته است که میانگین سنی مردان ۲۸ سال و زنان ۳۲/۵ سال بوده است.

آمار طلاق در میان اقلیت آشوری ۶ زوج بوده که متوسط سن زنان ۴۰/۷ و سن مردان ۴۵/۷ سال بوده است.

در بررسی طلاق فقط در بین اقلیتها، ارمنیان دارای اطلاعات قابل داده‌پردازی به‌صورت جدول بوده است. مطابق این جدول بیشترین سن طلاق در بین مردان در گروه سنی ۴۶ سال و بیشتر در بین زنان در گروه سنی ۳۱ تا ۳۵ سال بوده است و در کل سن ۴۰ سالگی، ۵۳/۳ درصد، افراد مطلقه بوده‌اند.

ضمناً ضریب همبستگی بین سن زنان و مردان در بین ارمنیان $r=0/4$ می‌باشد که دارای شدت متوسط است.

میزان طلاق در بین ارمنیان در مقایسه با میزان ناخالص طلاق در مملکت که یک‌در ۱۰۰۰ می‌باشد (کارشناسی دانشکده علوم اجتماعی، بخش جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران)^(۱) که میزان بسیار اندکی است.

ج. وضعیت مرگ و میر:

مطابق جدول شماره ۲، کمترین سن مرگ (جز در یک مورد نوزاد) ۴۵ سال بوده است و تا ۸۸ درصد مرگ و میرها بین ۴۵ تا ۸۴ سال اتفاق افتاده است.

مطابق جدول شماره ۳، مرگ و میر برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی و به تفکیک علت مرگ ارایه شده است.

مطابق جدول شماره ۶، در آشوریان تا سن ۲۴ سالگی ۲/۸ درصد از مرگ و میر اتفاق افتاده است و تا سن ۶۴ سالگی ۳۰/۳ درصد و تا سن ۸۴ سالگی ۸۹/۵ درصد از

۱. میزان ناخالص در کشور ۶ در هزار است (کارشناسی دانشکده علوم اجتماعی جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران).

مرگ و میر اتفاق افتاده است.

مطابق جدول ۵، مرگ و میر برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی و به تفکیک علت مرگ ارایه شده است.

مطابق جدول شماره ۸، ۷۶/۷ درصد از فوت‌شدگان جز یک مورد، بین سنین ۸۴-۴۵ سال می‌باشد.

مطابق جدول شماره ۱۲، ۷۰/۳ درصد از فوت‌شدگان تا سن ۸۴ سال بوده است و در بین ارمنیان مرگ و میر در گروه کودکان تا ۰/۶ درصد، نوباوگان تا ۰/۹ درصد، جوانان ۱/۷ درصد، میانسالان ۶/۸ درصد، بزرگسالان ۲۲/۲ درصد و سالمندان تا ۷۰/۳ درصد اتفاق افتاده است.

در جدول‌های شماره ۳، ۶، ۹، ۱۳ و توزیع مرگ و میر در بین اقلیتهای مذهبی برحسب گروه‌های سنی - اجتماعی و به تفکیک علت مرگ و میر بررسی شده است و در جدول شماره ۱۷، چهار جدول فوق با هم مقایسه شده است.

در جدول شماره ۱۸ میانگین سن مرگ و میر در اقلیتهای مذهبی در مقطع زمانی مورد مطالعه برحسب سن و به تفکیک علت مرگ در شهر تهران مقایسه شده است. در یک نظر اجمالی از نتایج جدول‌های ارایه شده این نتیجه مستفاد می‌گردد که جمعیت اقلیت‌های مذهبی در ایران یک جمعیت سالخورده است و جمعیت آنها از دیدگاه آمارهای حیاتی همانند جمعیت اکثر کشورهای اروپایی است.

برآورد میزان مرگ و میر در سطح شهر تهران به شرح زیر است:

زرتشتیان ۶ در هزار، آشوریان ۸ در هزار، کلیمیان ۴ در هزار و آرامنه ۵ در هزار.

لازم به ذکر است که میزان مرگ و میر در کشور ۸ در هزار برآورد شده است.

(کارشناسی دانشکده علوم اجتماعی - جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران).

توجه به این نکته ضروری است که برآورد میزانهای ارایه شده تقریبی است و قطعاً

به‌گونه قابل ملاحظه‌ای با میزان واقعی تورش دارد.

امید آنکه بتوان در تحقیقات آینده با اتکا به اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و

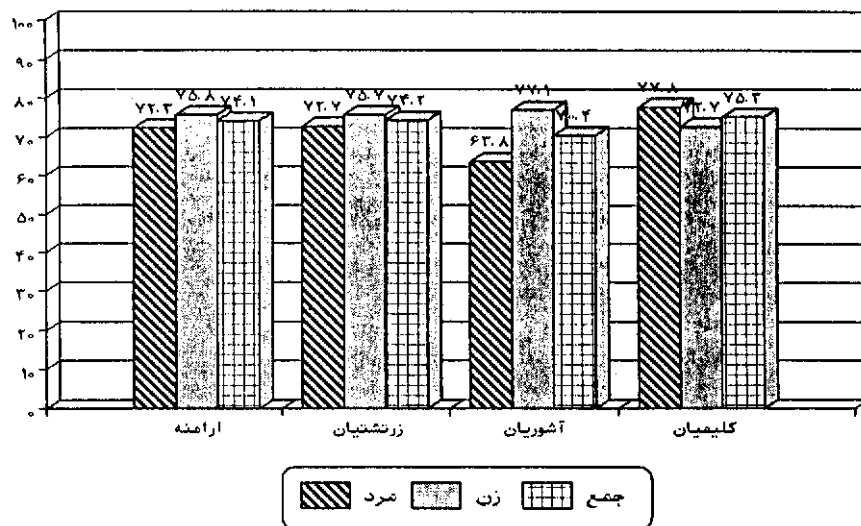
مسکن سال ۱۳۷۵ میزانها و ضرایب واقعی‌تری ارایه نمود.

جدول شماره ۱۷. مقایسه توزیع فراوانی مرگ و میر در اقلیتهای مذهبی شهر تهران برحسب علت مرگ
به تفکیک جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

اقلیت مذهبی	ارامنه			زرتشتیان			آشوریان			کلیمان		
	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن
عالت مرگ	تعداد	درصد	تعداد	تعداد	درصد	تعداد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کحوالت سن	۲۱	۸/۸	۷	۱۷/۳	۱۰۰	۴۶	۱۷/۵	۲۵	۵۲/۳	۲۵/۷	۲۱	۸/۴
بیماریهای قلبی و تنفسی	۱۳	۵۱/۱	۲۷	۵۵/۱	۱۰۰	۳۹	۵۲/۸	۱۰۵	۵۲/۴	۵۲/۹	۱۳	۵۱/۳
بیماریهای دستگاه عصبی	۲۷	۱۳/۸	۶	۱۲/۳	۱۰۰	۶۹	۱۳/۷	۳۳	۴۲/۳	۴۲/۴	۱۱	۱۳/۸
بیماریهای داخلی	۲۶	۹/۶	۴	۱۲/۳	۱۰۰	۲۵	۴۲/۳	۱۹	۴۲/۳	۴۲/۴	۱۱	۱۳/۸
انواع سرطانیها	۲۱	۱۱/۱	۳	۶/۸	۱۰۰	۵۳	۱۲/۳	۳۱	۴۰/۴	۴۰/۵	۱۱	۱۳/۸
سایر	۲	۰/۶	-	-	۱۰۰	۳	۷/۳	۵	۶/۸	۶/۸	۵	۶/۸
نامشخص	۹	۲/۰	-	-	۱۰۰	۱۴	۷/۳	۵	۲۵/۷	۲۵/۷	۵	۶/۸
جمع	۲۵۱	۱۰۰	۴۹	۱۰۰	۵۱	۱۰۰	۷۳	۱۰۰	۴۴	۱۰۰	۲۹	۱۰۰

* درصد نسبت به ستون (عالت مرگ).
* درصد نسبت به سطر (جنس).

مقایسه میانگین سن مرگ و میر اقلیت‌های
مذهبی در شهر تهران بر حسب جنس

جدول شماره ۱۸. مقایسه میانگین سن مرگ و میر در اقلیت‌های مذهبی در شهر تهران
بر حسب جنس از شهریور ماه ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۷۵

مرد و زن	زن	مرد	میانگین جنسی اقلیت مذهبی
۷۴/۱	۷۵/۸	۷۲/۳	ارامنه
۷۴/۲	۷۵/۷	۷۲/۷	زرتشتیان
۷۰/۴	۷۷/۱	۶۲/۸	آشوریان
۷۵/۳	۷۲/۷	۷۷/۸	کلیمیان

الف. منابع:

۱. دیدگاه‌های رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با حقوق و حضور اقلیت‌های دینی ایران، از انتشارات انجمن کلیمیان تهران.
۲. راثین، اسماعیل، ایرانیان ارمنی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۶.
۳. ناظر گرویانس، ارامنه ایران، (به زبان ارمنی)، مدرن، ۱۳۴۷ تهران.
۴. اسقف اورماتیان مافاکیا، آزگاپادوم (به زبان ارمنی جلد اول) انتشارات سطن ۸۹۵۹ (بیروت).
۵. ابن فقیه ترجمه ه مسعود، البلدان، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹ تهران.
۶. چند تن از خاورشناسان، ترجمه دکتر عیسی بهنام، تمدن ایرانی، نگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۷ تهران.
۷. رشید شهرمدان، تاریخ زرتشتیان پس از ساسانیان، راستی، ۱۳۶۰ تهران.
۸. چند تن از اساتید دانشگاه ایروان (ارمنستان) ترجمه آ. کرمانیک تاریخ ارمنستان جلد اول و دوم ۱۳۶۰ تهران.
۹. دکتر حبیب لوی، تاریخ یهود ایران (در سه جلد)، کتابفروشی یهود ابروخیم، جلد اول، ۱۳۳۴ تهران، جلد دوم و سوم ۱۳۳۹ تهران.
۱۰. میلزو، م. ترجمه دکتر نخستین، تاریخ کلیسای قدیم در امپراطوری روم و ایران، اوگوست پریس، ۱۳۴۲ لایپزیک آلمان.
۱۱. استاد سعید نفیسی، تاریخ مسیحیت ایران، نور جهان، ۱۳۴۳ تهران.
۱۲. چند تن از اساتید دانشگاه ایروان، تاریخ ارمنستان ج ۱ و ۲ ترجمه آ. کرمانیک، تهران ۱۳۶۰.
۱۳. ملکمیان، لینا، جمعیت‌شناسی اقلیت‌های مذهبی در ایران، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲.
۱۴. فلاندن، اوژن، سفرنامه اوژن فلاندن به ایران، ترجمه حسین نورصادقی، تهران، اشراقی، ۱۳۵۶.
۱۵. مشکور، محمد جواد، نظری به تاریخ آذربایجان و آثار باستانی و جمعیت‌شناسی آن، تهران، انجمن آثار ملی (۷۷) ۱۳۵۱.
۱۶. کلیسای ارامنه جهان (کیلیکیه)، هوز، س سوم، ش ۲۵، ۱۳۵۲.

ب. سایر منابع:

۱۷. نمود، نشریه جامعه روشنفکران یهود، مهرماه ۱۳۶۰.
۱۸. ماهنامه هوخت، تقریرات آقای دکتر جهانگیر اوشیدری.
۱۹. لغت‌نامه دهخدا.

ج. نشریات:

۲۰. آمارگیری جاری جمعیت سال ۱۳۷۰ مرکز آمار ایران.
۲۱. سرشماری عمومی نفوس و مسکن آبان‌ماه ۱۳۶۵ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه و مرکز آمار ایران، ۱۳۵۹.
۲۲. نظری اجمالی به جراید آشوری‌های ایران از هانیبال گورگیز، ۱۳۷۵ تهران.
۲۳. نظری اجمالی به کلیساهای ارامنه ایران از لینا ملکمیان، ۱۳۷۱.